

Pedra d'Olesa

Olesa de Montserrat

Ubicació

Comarca:	Baix Llobregat
Lloc/Adreça:	Arxiu Històric Municipal d'Olesa. Casa de Cultura. Carrer Salvador Casas, 26
Alçada:	111
Coordenades:	
Latitud:	41.54438
Longitud:	1.89228
UTM Est (X):	407609
UTM Nord (Y):	4599784

Classificació

Número de fitxa	08147 - 2
Àmbit:	Patrimoni moble
Tipologia	Objecte
Estil / època:	Medieval Romànic
Segle	XII
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Escantellaments del relleu.
Protecció	Física
Observacions protecció:	Local tancat
Accés	Restringit
Ús actual:	Científic
Titularitat	Pública
Titular:	Ajuntament d'Olesa de Montserrat. Pl. Fèlix Figueras Aragay, s/n
Fitxes associades:	
Cal Pel·la	
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dv., 14/10/2011 - 02:00

Descripció

Capitell de planta quadrada i de forma troncopiramidal, amb quatre cares llises que presenten relleus força atípics i que, durant molts anys, han donat peu a interpretacions diverses en relació a la seva antiguitat i al seu simbolisme. En un dels costats hi ha representada una cara amb quatre ulls i una mitja lluna o banyes al front; en una altra un cap de bou. En les dues cares restants s'hi representa, en una banda, un triangle que s'interpreta com un pubis femení i, en la cara oposada, uns testicles. Segons les proves de laboratori que s'hi van efectuar es tracta d'un capitell del segle XII i, per tant, correspondria a un estil romànic, si bé de formes arcaiques i molt esquemàtiques. Resta, però, la incògnita del significat d'aquestes imatges, que al·ludeixen a la pol·laritat masculí-femení, a un animal salvatge i de tradició pagana com és el bou i, possiblement, a un dimoni. Per això hi ha qui ho ha interpretat com una representació simbòlica del dimoni i els enemics de l'ànima. Cal dir que a l'Església Parroquial es conserva una làpida amb un relleu medieval també força atípic, amb les figures d'un bou i un cérvol.

Història

La pedra va ser descoberta l'any 1775 quan es feien uns rebaixos al celler de cal Pel·la: casa que pertanyia a Joan Boada (sacerdot il·lustrat que va contestar el qüestionari de Francisco de Zamora). Segons Boada, antigament la casa havia estat un lloc d'hospedatge. També s'hi trobaren molts ossos de persona, diferents tipus de maons, i dues inscripcions romanes (una amb les lletres "DD" i una altra amb les lletres "SC"). Ja des del primer moment aquesta pedra va donar peu a teories que la relacionaven amb un origen fenici. El mateix Joan Boada pensava que era un pedestal de sacrificis dedicat a Diana Lucifera: un culte basat en els principis masculí i femení que haurien introduït els fenicis i que es traduïa en el déu Iluro i la deessa Lluna. L'erudit del segle XVIII Jaume Pasqual va insistir en la teoria fenícia i va sostenir que la pedra representava un cap de toro i la deessa Diana, protectora dels parts en la mitologia fenícia. Aquesta interpretació es va acceptar de manera més o menys acrítica i subsistí en als autors posteriors. També Alexandre de Laborde en fa un ampli comentari, abundant en la mateixa interpretació. Més recentment, les proves de laboratori que s'hi han practicat han determinat que es tracta d'una obra del segle XII. Pel que fa a la iconografia, podria tractar-se d'una representació simbòlica del dimoni i els enemics de l'ànima.

La pedra d'Olesa va ser espoliada de cal Pel·la i l'any 1924 es trobava a cal Casas. Més tard va passar a cal Matas, on va quedar entre runes a causa d'unes obres. Mariano Bernadas, arqueòleg aficionat, va rescatar-la i la diposità a l'Ajuntament, junt amb una col·lecció que era un incipient museu municipal que no va reeixir.

Bibliografia

- GARCÍA DOMÈNECH, M (1981). "La Pedra d'Olesa", Tribuna Olesana, 24: 22-23 i 25: 16-17. Olesa de Montserrat
- HERNÁNDEZ CARDONA, M. Àngel (2000). Olesa al finals del segle XVIII segons les respostes de Joan Boada al qüestionari de Zamora. Col·lecció Vila d'Olesa, 7. Ajuntament d'Olesa de Montserrat; Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 85, 206
- LABORDE, Alexandre (1974). Viatge pintoresc i històric: el Principat (1806). PAM

